

INGEZONDEN.

PRIESNITZOMSLAGEN BIJ LONGONTSTEKING.

Het artikel van coll. VAN DER VELDE in het *Tijdschrift* van 16 dezer en de critiek daarop van coll. DE HARTOGH JR. in hetzelfde *Tijdschrift* van een week later, heb ik met aandacht gelezen, daar ik hier als geneeskundige op een mijnonderneming vrij veel pneumonielijders onder behandeling krijg.

Ook ik heb steeds PRIESNITZ-omslagen toegepast, en kan niet zeggen, dat deze meer kwaad dan goed doen, integendeel, de patiënten werden er dikwijls rustiger door.

De bezwaren door coll. DE HARTOGH JR. genoemd, kan ik niet deelen. Hij schrijft:

„1. Het aanleggen vermoeit den patiënt, die voor alles rust noodig heeft, veelal zeer; dit geldt in het bijzonder, waar geen geschoolde hulp aanwezig is”.

Het aanleggen van een PRIESNITZ-verband om de borst, wanneer dit hoogstens 2 maal per dag geschiedt, zal den patiënt naar mijn meening niet vermoeien, althans niet noemenswaard; en vooral, wanneer men in plaats van een zwachtel een z.g.n. goerita gebruikt, kan men het aanleggen zonder den patiënt op te heffen.

„2. Zit het verband goed, dan belemmert het vaak de ademhaling, die toch al moeilijk is; zit het niet goed, dan komt de natte doek ten slotte terecht op buik, bil of lendenen”.

Bij hevige onrust en dyspnoe, (meestal zijn dit ernstige gevallen met ongunstige prognose) belemmert naar het schijnt niet alleen het verband, doch ook de kleeren de ademhaling, en in dit geval krijgt de patiënt bij mij geen PRIESNITZ-verband.

Dikwijls heb ik hierbij goede resultaten gezien van morphine-injectie (1—2 injecties van 10 mgr. voldoende) en hexeton intramusculair.

Wat het afzakken van het verband naar buik, bil of lendenen betreft, dat kan men voorkomen door twee reepen verbandkatoen kruiselings over de schouders te spannen en de einden aan den ondersten rand van het verband met veiligheids-spelden te bevestigen (bij wijze van een bretel).

„3. Het veroorzaakt vaak huiduitslagen, vooral bij jonge kinderen (vaseline-bescherming)”.

Mijn patiënten waren hoofdzakelijk volwassenen (koelies) en ik liet de PRIESNITZ-omslagen alleen aanleggen gedurende de koortsperiodes, dus bij croupeuse pneumonie hoogstens 8—9 dagen, en slechts bij enkele gevallen, waar de koorts langer duurde als gevolg van een complicatie bijv. empyeem of aantasting van een andere kwab, tot ongeveer 2 weken. In dit laatste geval zag ik wel vaak eczeem ontstaan, en dan verving ik het PRIESNITZ-verband zonder nadeel te ondervinden door ichtyolzalverband.

Wat het PRIESNITZ-verband in het algemeen betreft, denk ik wel, dat de behandeling van ontstekingsinfiltraten, waarbij operatie nog niet geïndiceerd is, met een PRIESNITZ-verband met Burrowoplossing nog algemeen toegepast wordt.

Manggani (Sumatra's Westkust) Ned. Indië.

5 April 1929.

B. J. TH. UMBOH, Ind. arts.

HET WEGNEMEN VAN DEN PROCESSUS VERMIFORMIS BIJ VOLWASSEN VROUWEN ZONDER VOORAFGEGAAN GYNAECOLOGISCH ONDERZOEK.

Ik had gedacht, dat het, na de talloze waarschuwingen der gynaecologen, niet meer zou voorkomen, maar ik moet mij die illusie ontnemen.

Onlangs zag ik een patiënt, sedert jaren gehuwd en kinderloos, lijdende aan een onmiskerbare chronische aandoelingen der „adnexa uteri” bij wie, eenige maanden te voren, door een bekwaam chirurg, de processus vermiformis was verwijderd zonder dat te voren een gynaecologisch onderzoek had plaats gevonden.

Was dit onachtzaamheid, of rekent de „buik”chirurg het „bekken” niet mee tot zijn terrein, of bestaat tusschen den chirurg zonder meer en den chirurg-gynaecoloog een tot heden nooit door mij begrepen verschil: dat de eerste bij vrouwen buikoperaties doet zonder en de laatste niet zonder zich vooraf van den toestand der geslachtsorganen op de hoogte te hebben gesteld?

G. C. NIJHOFF.

BERICHTEN.

Wetten, Besluiten, Officiële verslagen, enz..

Krankzinnigenwet en armenwet.

Het wetsontwerp tot wijziging dezer wetten is door de Tweede Kamer zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

Mr. C. M. SCHENCK.

BUITENLAND.

MÜNCHEN. — **Gouden feest van het hygiënisch instituut.** Zij, die te Leiden hun hygiëne nog hebben geleerd van één uur theoretisch college in de week, in een geleende collegiekamer, zullen met belangstelling vernemen, dat het eerste hygiënisch laboratorium, dat van PETTENKOFER te München, vijftig jaren bestaat. Honderd jaren vóór de inwijding was door JOH. PETER FRANK'S boek de wetenschappelijke gezondheidsleer geboren. In de *Münch. med. Wochenschr.* van 19 April beschrijft KISZKALT, hoe zij zich onder den invloed van PETTENKOFER verder ontwikkeld heeft. Reeds vóórdat hij, in 1866, de eerste ordinarius in dit vak werd, had hij talrijke onderzoekingen over luchtbederf, rioleering, epidemiologie, woninghygiëne, in het licht gegeven. Toen hij in 1872 naar Weenen werd beroepen, en men hem te München wilde houden, stelde hij als voorwaarde, een eigen laboratorium te zullen krijgen. Den 19den April 1879 werd dit ingewijd. Sedert dien tijd is het bijna niet uitgebreid, hoewel het aantal studenten verzesvoudigd is. KISZKALT besluit dan ook met den wensch, dat de regeering het bij deze gelegenheid mild moge bedenken.

— **Hondsdolheid.** Te München is weder een geval van lyssa voorgekomen, waarop terstond het muilkorven en aan de lijn houden van de honden is voorgescreven. Dit had weder een hevige opstandigheid bij de dierenbeschermers en hun geestverwanten ten gevolge, geschrijf in de couranten, vergaderingen, petities, vragen in den Landdag, ten einde in naam der menschelijkheid mensch en dier in de gelegenheid te stellen met hondsdolheid te worden besmet. Met schelle kleuren werden de kwellingen van den muilkorf geschilderd. De *Münch. med. Wochenschr.* van 26 April veronderstelt, dat al die dierenvrienden niet weten, wat de hondsdolheid beteekent, vooral voor den mensch, die, wordt hij niet terstond prophylactisch behandeld (wat in de oogen der dierenvrienden ook al een gruwel is) na onbeschrijfelijk lijden onherroepelijk verloren is. „Stadtrat bleibe hart!” roept het blad aan de patres concripti toe.

— **Sport voor artsen.** De commissie voor lichaamsoefeningen van den Beierschen Landdag heeft met een aantal hooge staatsambtenaren in het ministerie van binnenlandsche zaken het vraagstuk van de sportartsen en van de sport voor artsen uitvoerig besproken en met algemeene stemmen besloten, den minister van onderwijs de volgende maatregelen aan te bevelen.

1. Aan de drie Beiersche universiteiten en de polytechnische hoogeschool worden instituten voor onderzoekingen aangaande lichaamsoefeningen opgericht, met een buitengewoon hoogleeraar aan het hoofd en de noodige hulpkrachten, gelijk te Berlijn, Freiburg, Giessen, Hamburg, Leipzig en Marburg.

2. In de tien voornaamste steden moeten met spoed consultatiebureaux voor sport worden opgericht, onder leiding van een arts, die geheel-ambtenaar is, en staande onder beheer van den gezondheidsdienst, en niet van de afdeling onderwijs.